

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMĂ: MĂDUMINEA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 7600/1912.

Ioan,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și al Hălmeagului, precum și al părților adnexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și păce dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierască!

„Hristoase, lumina cea adevărată, carea luminezi și sfințești pre tot omul, ce vine în lume, însemnează pre noi lumina feței Tale“.

Rugăciunea ceasului I.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Astăzi când, din darul și nemărginita îndurare a lui Dumnezeu față cu noi, neam învrednicit să ajungem o nouă prăznuire a Nașterii celei după trup a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, dragostea și îngrijirea mea înaintează față de voi, de binele și fericirea noastră, mă îndeamnă să mă pogor iarăși cu duhul meu între voi, cu scopul și dorința fermită, ca deoparte să prăznuiesc împreună cu voi, iar de altă parte cu scopul și dorința, ca deoparte cu sfânta prăznuire a acestui eveniment fără pereche în întreaga istorie a vieții neamului omenesc, să ne dăm seamă și de trebuința cea mare, ce a avut-o și o are pentru liniștea sufletească a omului, pentru viața lui morală religioasă și cea socială, deci pentru ajungerea scopului vieții sale vremelnice și vecinice — *marele dar* ce s'a dat oamenilor prin Isus Hristos, și dându-ne seamă de aceasta, să ne dăm seamă și de aceea, că sfânta noastră biserică, este întemeiată pe sfințele învățături, pe viața și faptele Mântuitorului nostru Isus Hristos, și ca atare este nu numai loc de rugăciune, ci și loc pentru a învăța și a cucui, ca aceasta biserică este isvorul luminii și a învățătorei, deci locul pentru a învăța a înțelege între multe de toate și aceea, că devărată **mângăere și fericire** a vieții nu stă

nici din mulțimea aurului și a argintului, nici din mulțimea averilor și bogățiilor, și nici din bucuria plăcerilor trecătoare ale vieții, ci stă numai și numai din **liniștea sufletească**, ce urmează din împăcarea omului cu Dumnezeu și cu sine însuși prin plinirea legii, carea este dragostea adusă de Hristos pre pământ.

Cugetându-ne acum la influința și puterea ce o are liniștea sufletului asupra vieții și activității omenești, deci și asupra fericirii și mântuirii omului; cugetându-ne, că aceasta liniște este factorul însemnat, care dă și poate da omului puterea și tăria de a se ridica preste valurile viforoase ale ispitelor și a se face destoinic spre ajungerea scopului vieții sale, urmează de sine, că **lumina**, carea a adus-o Mântuitorul Hristos pre pământ, lumina, care ne arată calea și modalitatea la împăcarea cu Dumnezeu și cu noi înșine, deci lumina și învățătura cum să ajungem la liniștea sufletească, a fost și va rămâne pentru toate veacurile darul cel mai mare și mai însemnat dintre toate darurile, de câte a făcut Dumnezeirea parte neamului omenesc.

Dar tocmai, că acest dar al **liniștei sufletești** este atât de însemnat pentru ajungerea scopului vieții creștinești, este peste putință ca să nu ne dăm seamă de faptul, că au fost de tot rari timpurile în viața lumii creștine, când cumpăna liniștei sale sufletești să fi fost atât de conturbată, cum este ea conturbată în zilele de acum, și încă la partea covârșitoare a omenirii și de aceea, când ochii inimii mele stau față în față cu ochii inimii voastre și cugetul meu are privilegiul de a străbate la cugetul vostru, ar fi cu neputință să nu ne dăm seamă și de aceea, că aceasta conturbare a liniștei sufletului omenesc a fost și este provocată de trei împrejurări de atari, că chiar și numai una singură eră destul pentru a sgudi liniștea sufletească a indivizilor și a familiilor singurate și a le da îndemn de cugetare serioasă la soartea, ce-i așteaptă pentru ziua de mâine.

Cine adevărat să nu știe, că în primăvara anului acestuia s'au descărcat ploii torențiale mai pe toate locurile, dar deosebi pe părțile

muntoase ale țării; cine să nu știe și aceea, că în urma acestor ploii a urmat potopul de apă, care s'a repetit mai de multe ori astfel, că pe unele locuri a împiedecat cu totul desvoltarea și coacerea sămănăturilor, iar de pe altele și încă de pe celea mai multe a dus cu sine totul ce i-a stat în cale într'atâta, încât locuitorii din apropierea văilor și a râurilor au ramas în cea mai mare parte despoiați și lipsiți de rodul pământurilor lor și astfel de al muncii și sudorii feței lor din acest an.

Dar nu numai ploile de primăvară, ci și celea de toamnă au făcut pagube mari, și nu numai locuitorilor de printre dealuri, ci și celor de pe întinsele câmpuri ale țării prin aceea, că ori rodurile de toamna nu s'au putut coace, ori coapte fiind nu s'au putut culege la vreme, ci s'au stricat pe holde, cum se strică și astăzi cucuruzele neculese, la cari oamenii nu pot străbate să le culegă, și preste aceasta ploile au mai avut de urmare și aceea, că în multe locuri sămănatul de toamnă nu s'a putut face la vreme și nu în măsura recerută de regulile economiei practice, un lucru acesta, care de sine înțeles, a produs și a putut produce mare neliniște și îngrijiri serioase sufletului omenesc.

Dar cumpăna liniștei sufletești a mai conturbat-o și spaima răspândită, că am sta în pragul unui rezbel apropiat, care spaimă se alimentă din zi în zi tot mai tare prin faptul neînțeles: de ce se chiamă rezerviștii la arme, pe când știut este, că în timp de pace ei stau pe la casele și în familiile lor, folosindu-se de dreptul concediului garantat în legile militare.

Și acum cugetându-ne la acest adevăr, cine să nu înțeleagă, că din coincidența acestor două nenorociri mari, din venirea deodată a ploilor și a potopului cu a spaimii de rezbel, adecă din întâlnirea certării de sus cu ispita de jos, a izbucnit în mod natural o a treia nenorocire tot atât de neliniștitoare și adecă: nesiguranța averii și a vieții, care s'a început cu așa numita criză financiară și s'a continuat cu restrângerea creditului personal și real în așa măsură, încât oamenii nici pe lângă cea mai bună garanță nu puteau căpăta împrumuturi nici dela cămătarnicii cunoscuți, nici dela institutele de bani, ori deși căpătau, dar nu puteau căpăta cu înlesnirea de mai nainte și nu în sumele cerute, o împrejurare aceasta, care se resimte atât la plugari, cât și la întreprinzători, dar deosebi la comercianți și meseriași de toate categoriile.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Deși vestea de războiu a fost socotită ca cea mai mare nenorocire, dar aceasta faimă a fost din capul locului prea pripită și înțeleasă rău de cătră cei mai mulți, pentru că monarhia noastră n'a cercat și nu cearcă prilej de războire cu nimene, ci totul ce a făcut a fost aceea, că s'a cugetat la modul și mijloacele de apărare pentru cazul, că cutare ori cutare stat vecin ar avea plăcere să între pe teritoriul monarhiei noastre cu dorința: de a pune la probă istețimea comandanților și curajul soldaților acestei monarhii.

Dar ori cum va fi fost lucrul, să dăm acum laudă lui Dumnezeu, că temerea este delăturată cel puțin pentru un timp apropiat, ceea ce ne face mare bucurie în tocmai ca și liniștirea ce a dat-o Ex. Sa Dl ministru de finanțe, că nici la caz de războiu nu se poate atinge nimenea de averea cetățenilor, ci banii lor sunt deplin asigurați atât la casele lor, cât și la institutele de bani, unde ar fi depuși ori s'ar depune.

Dacă însă ne-am dat seamă de spaima cu resbelul, ce putea să fie, cu atât mai vărtos trebuie să ne cugetăm acum la potopul cunoscut și la urmările lui păgubitoare, nenorocire aceasta pe care, tocmai că v-a atins și pe voi în măsură mai mare ori mai mică, nu o putem trece cu vederea fără să ne dăm seamă, că precum alte nenorociri ce ating omenirea, așa și aceasta este o adevărată certare părintească dela Dumnezeu, care vede inima și rărunchii fieștecăruia și care, deși întru bună-tatea Sa nu grăbește, dar întru dreptatea Sa nici nu uită a răsplăti fieștecăruia de după vieața și faptele sale.

Dați-vă seamă înși-vă de celea ce se petrec în auzul și la vederea voastră și vă veți convinge, că am ajuns zilele veacului, pe carele Apostolul neamurilor îl zugrăvește în epistola sa cătră Timoteiu cu următoarele cuvinte: „*Așa să știi, că în zilele de apoi se vor ivi vremuri primejdioase și vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de argint, măreți, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțămitori, necurați, fără dragoste, neînfrânați, vânzători, îngâmfați, mai mult iubitori de desfătări decât de Dumnezeu.*”¹⁾

De câte și de cari dintre acestea și alte asemenea păcate și în ce măsură s'a făcut vinovat unul ori altul dintre voi, va răspunde sufletul vostru, pentru că fieștecăruia este răspunzător de faptele sale, dar și până atunci să nu uitați adevărul, că precum voi părinții, nu cerțați pe fiii voștri pentru faptele lor cele bune,

ci pentru cele rele, astfel nici Tatăl nostru cel ceresc n'a trimis nenorocirea cunoscută decât ca o certare părintească pentru păcatele și fărădelegile omeniei, ca și prin aceasta să deștepte omul, ca să cunoască și înțeleagă adevărul, că: „Al Domnului este pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc întrânsa²⁾”, prin ce se întărește și adevărul cuvintelor Stului Ioan Damaschin, că „De nu va zidi Domnul casa bunătăților, în zădar ne ostănim”.

De aceea, în fața acestui adevăr, ce alte sfaturi părintești v'as putea da mai potrivite trebuinței sufletului vostru creștinesc, decât să vă zic cu apostolul neamurilor: „Mulțamiți pururea pentru toate³⁾ întru toate să mulțamiți, căci aceasta este voia lui Dumnezeu spre voi⁴⁾”.

Vă zic vouă cu acelaș apostol: „Fiilor! nu fiți nebăgători de seamă de certarea Domnului și nu slăbiți (în credința voastră) fiind certați de dânsul, pentru că — pe care îl iubește, îl ceartă⁵⁾”.

Ascultați ce mai zice Domnul și prin roștul prorocului Malachia: „Va-ți abătut dela legea mea și nu o ați cinstit, întoarceți-vă către mine și mă voiu în toarce către voi⁶⁾”, deci, ce să vă sfătuiesc mai pe scurt și mai pe înțeles decât, să vă zic vouă tuturor ca și cum aș grăi către unul singur: „Vino-ți întru pricepere o! omule, fă-te-nou în loc de vechiu și prăzniește ziua înnoirii sufletului⁷⁾”.

Intoarceți-vă dară și voi iubiților mei fii către Dumnezeu și pliniți Dumnezezeștile porunci din toată inima, din tot sufletul, cu tot cugetul și din toată virtutea voastră; ascultați cu credință și primiți cu dragoste sfintele învățături ale evangheliei Domnului; puneți mai mare preț pe luminarea minții voastre întru cunoștința și cinstirea de Dumnezeu, puneți tot mai mare preț și pe curătenia vieții și a sufletului vostru; cercetați cu sîrguință sfânta biserică în Dumineci și sărbători și nu cruțați jertfa ce vi-se cere pentru susținerea și întărirea așezămintelor sfintei noastre biserici cum este și școala noastră; nu subtrageți pre fiii și ficele voastre dela școală, ci dați-le creșterea recerută, ca să nu rămână îndărăptul altor neamuri; fiți sirguincioși în lucrurile voastre și nu cheltuiți câștigul vostru cu ușorătate, fi-ți întru toate buni, ca astfel să aveți cu toții parte de darul liniștei sufletești, de zile senine și norocoase și astfel de darul și binecuvântarea cerească în măsura, de care scrie apostolul neamurilor, că „ochiul n'a văzut, urechia n'a auzit și la inima omului n'a intrat, ceea ce a găit it Dumnezeu, celor ce-l iubesc pre dânsul⁸⁾”.

Și acum Doamne Isuse Hristoase, lumina

cea adevărată, care luminezi și sfințești pe tot omul ce vine în lume, însemnează peste noi lumina feței tale și îndreptează pașii noștri spre lucrarea poruncilor Tale: împacă Doamne lipsele, alină suspinele, vindecă toate boalele celea sufletești și trupești ale tuturor creștinilor, cari se închină cu credință și măresc cu dragoste Nașterea Ta.

Primește Doamne sfintele rugăciuni ce s'au adus și ferește comuna aceasta și toate cetățile, orașele și satele de foamete, de ciumă și de cutremur, de potop de foc, de sabie, de venirea altor neamuri și de neînțelegerile dintre oameni,⁹⁾ ca astfel să avem zile pașnice și de bucurie, spre mărirea numelui Tău cel sfânt și spre atingerea scopului vieții noastre creștinești. Amin.

Arad, la sfintele sărbători ale Nașterii Domnului din anul 1912.

Al vostru tuturor
de binevoitor

Joan I. Rapp m. p.,
Episcopul Aradului.

Preoții și cursurile de analfabeți.*)

De vre-o câțiva ani, deodată cu ivirea primilor fulgi de neaună, presa noastră începe a agită ideea acestor cursuri; Asociațiunea adresează apeluri entuziaste cărturarimii, iar Consistoarele îndeamnă și ele la muncă intențită pentru instruirea credincioșilor analfabeți. Dar chiar fără aceasta agitație orice suflet de bine va fi convins, că opera întreprinsă în favorul neștiutorilor de carte răspunde unei trebuinți arzătoare. E un act și umanitar și românesc. — Așa-i și totuș demersurile de până aci s'au izbit neputincioase de nepăsarea noastră orientală, în prima linie noi preoții pentru că n'am înțeles importanța alfabetismului chiar pentru noi. Abia ici-colo, dacă s'a ivit câte un „idealist”, care să jertfească culturii românești odihna câtorva seri de iarnă și nu-i greu a ghiel, că și pe viitor dispozițiile — fie ele îmbrăcate în proza celei

1) Timoteiu II. c. 3. v. 1; 2) Ps. 23 v. 1; 3) Efes. c. 5. v. 20.; 4) Tes. 5 v. 18; 5) Evrei c. 1. v. 5. 6. 9) Malachia c. 3. v. 7.; 7) Ioan Monahul 18 Sept.; 8) Corint I. c. 2. v. 9.; 9) Rug. M. Vasilie.

* Cănd deschidem de nou discuțiunea alfabetismului se petrece o mare schimbare esternă ce va determina soartea scriștitului și fără de noi, anume America a adus lege care numai pe știutorii de carte li admite pe viitor în America, așa dară doritorii de emigrare vor fi respinși din America dacă nu vor ști carte. Credem că aceasta lege americană ne va face mai mulți cărturari, decât toate cursurile de analfabeți. Ce n'a putut face ideologia va face stomahul și va ridica doară rușinea dela noi, că un popor cu școală confesională autonomă, cum e poporul nostru a rămas cel din urmă în statistica culturală din țară.

mai rigide oficialități; apelurile atingă ele cele mai sensibile coarde ale iubirii de neam și popor — în sinul celor chemați la executivă se vor învrednici de acelaș slab ecou, pânăce preoțimea nu va înțelege glasul vremii și nu va lua în mână sa afacerea intelectualizării credincioșilor.

Da, se impune o altă interpretare a datorințelor preoțești, dacă nu voim să perdem un vechiu privilegiu, privilegiul de conducător al satului, hărăzit dela modestii nostri înaintași. Căci încă până acum situația, sub acest raport, s'a schimbat în defavorul preoților. Deși se constată în clipe de sărbătoare, că ei sunt adevărații conducători ai poporului, realitatea ne servește alocurea și crude desmințiri. Tot mai dese sunt cazurile, când credincioșii fără jenă și scrupul trag dungă peste voința păstorului lor. Iar în alte locuri autoritatea acestuia are un subsol atât de subred, încât cel dintău parvenit — străin de legea și limba noastră —, o zdruncină cu ușurință, și astfel buciurata conducere nu-i decât o ficțiune, iar atributul de *cărmaciu* un chimval. Lasă că s'au ivit și tendințe păcătoase la unii parveniți ai conducerii noastre naționale de a emancipa poporul de sub influința preotului. Dacă nu vor fi delăturați acei parveniți dela cărma afacerilor naționale, atunci avem să ajungem la frângerea pânilor cu acel de neam ucigător curent de speculă, ce să ascunde sub tendința de a emancipa poporul de sub influința preotului. Dacă avem noi preoții greșeli, iată le mărturisim noi și cercăm calea de îndreptare, dar din acele greșeli nu se poate concluda la înmormântarea unei tradiții naționale. Noi vrem să susținem vechiul tip al preotului român, și-l vom apăra cu sufletul și trupul.

Interesele bisericii și a neamului cer imperios, ca preoții să fie îndrumătorii turmei lor. Dar, ca să-i cucerească și păstreze încrederea, mijloacele, de cari au uzat antecesorii, nu sunt îndestulătoare. Pe când odinioară slujba săvârșită în casa creștinului era un eveniment așteptat cu neastâmpăr, astăzi în unele părți aproape s'a pierdut noțiunea serviciilor private, iar celebrarea periodică a cultului dzeese, îndeplinirea măruntelor operații de birou sau alte „agende oficiale“ pe credincios îl lasă impasibil. Lui îi trebuiesc probe mai empirice pentru îndreptățirea la rolul de conducător. Ba unii țărani privesc instituțiunea preoției de o sarcină ce le apasă greu bugetul și de care se pot lipsi fără să îndure vre-o pierdere ireparabilă. Numai așa se esplică primejdiosul fenomen al lătirii sectarismului, care tot mai adânc își înfige în ținuturile românești rădăcinele-i amare.

Este învederat deci, că preoții nu se mai pot mărgini la tradiționala lor îndeletnicire de până aci. Procesul de disoluție, ce amenință biserica din partea sectarilor nu se poate opri; autoritatea preoțească nu se mai poate salva decât prin un șir de acțiuni conștiente pentru binele de obște; numai munca poate justifica dreptul de existență a clasei preoțești, ca a

oricărei alte clase. Muncește funcționarul și dascălul proletarul și țăranul, muncească și preotul.

Prin satele noastre bântue multe mizerii, sunt elurite și modalitățile de-a veni în ajutorul credincioșilor, dar un prilej mai binevenit ca cursurile de alfabeti rar se imbie. Prin ținerea sistematică a acestor cursuri preoților li-se deschide un vast teren de acțiune. Greutăți mari nu vor întâmpina, deoarece pătura țăranescă din ce în ce e mai accesibilă pentru lumină. De altă parte nici un alt ram al activității extrabisericești nu dă rezultate mai trainice și imediate. Cuvântările rostite de pe amvon, conferențele etc. în multe cazuri produc o neînsemnată reacțiune, iar cu scurgerea vremii ecoul lor se perde, dar faptul însușirii cetilului îl resimte alfabetul la tot pasul, în întreaga lui viață. Cât pentru instructor gratuitatea cursurilor nu pare a fi ademenitoare, deși sub aparența acestei gratuități se ascunde răsplata unei rari victorii morale. Alfabetii cărmuiți de preot în alegerea lecturii vor deveni cei mai devotați stegari ai convingerilor acestuia. Ce altă satisfacție putem aștepta? Cu alte cuvinte: sunt multe și serioase motivele, cari trebuie să stimuleze pe preoți și mai ales pe ei la stărpirea analfabetismului. Preoțimea să-și dea seama și de duhul vremii, ce adie peste plaiurile noastre. În manifestările vieții noastre obștești începe a se introduce un criteriu de apreciere mai sever, un criticism sănătos, care tinde la înlocuirea fanfaronadei cu munca pozitivă — făcătoare de minuni și de care preoții trebuie să țină seamă. — Oare vor înțelege slujitorii altarului glasul vremii? Imi place să cred că da.

(gh. a.)

O modestă părere.

De multă vreme poporul român din Bihor n'a trăit zile așa de triste și înspăimântătoare ca și cele de acum. Anul ce se scurge repede, ne lasă în urmă amintirea unor zile, ce duc după sine numai plâns și ruină. Ploile multe deși nu s'au prefăcut în potop, tot ne-au creat și nouă parte de osândă.

După cum se știe, pământurile deluroase numai în parte sunt roditoare, ele însă pot fi exploatate cu foloase. Roada pașină, mijlocie, totuși în ținuturile mai bune e suficientă pentru traiul de un an. Pentru acoperirea cheltuelilor și dărilor de multe feluri, țăranii nostri subți de hrana rea, se îndeletnicesc cu prăsierea vitelor și vinderea lor. Dar acum având un an rău, par'că toate nădejtile de mai bine s'au risipit.

Grăul, care în primăvară mângâia privirea caldă a plugarului, a adus puțin belșug, și în cele mai multe sate e și acum netreierat, bătut de vremuri rele, încolțit de ploaie și prădat cu desăvârșire. Arăturile de toamnă au rămas în mare parte nesămănite. Iar păpușoiul e necopt și având o față bolnavă nu are nici o valoare. În urma crizei financiare li-s'a creiat

bieților oameni o dare economică insuportabilă; vânzări și cumpărări nu se mai fac decât într'o măsură scăzută. Adușii aici apoi că multe sat, în urma prostiei oamenilor, lăpădându-se de școala confesională, au luat asupra lor sarcina să clădească școli comunale, cari costă mii și mii de coroane, iar miile trebuie plătite.

În urma atâtor încercături țaranul nostru rămâne zăpăcit pe lângă toată firea lui flegmatică; și alt remediu de scăpare și de alinare a durerilor sale nu cunoaște, decât a se infundă în crâșmele ucigătoare, căci crâșmarul dă și pe credit și așteaptă până trece lunile lungi de iarnă.

Asta-i icoana fidelă și reală a stărilor dela noi, și dacă am avea belșug de bucate, tot n'am scăpa nici atunci de pacostea beției, care pe întunecatului nostru țaran, îl prostește și mai tare.

Nu-i însă în firea Românului patima asta de a consuma atâta amar de vinars! Nu! Împrejurările de trai, lipsa de ocupație pe timpul de iarnă, îl constrâng să cerceteze crâșma.

Și așa stând de vorbă cu mine însumi, asupra lucrurilor, ce se petrec asupra ochilor mei, mă gândesc ce folos am putea scoate din atâta învățătură, ce mi s'a împărtășit la institutele noastre de creștere? Atunci iarăși mă chinuște părerea, că tot nu suntem noi așa de pregătiți pentru viața pastorală, încât să ne putem numi cu adevărat conducători ai poporului. Unde sunt la noi casele de cetit? Unde tovarășii însoțirile și alte atâtea întocmiri folositoare, cari au să schimbe radical starea materială a țaranului nostru? Și gândul meu zboară departe, la alte popoare, unde preotul în zi de duminecă petrece la casa de cetit sau la alt loc de consfătuire, în mijlocul credincioșilor săi, împărtășindu-le sfaturile sale, despre nevoile zilnice, despre îmbunătățirea traiului lor.

E adevărat, că și la noi multe s'au îndreptat spre bine și că în cele culturale numai noi cei din Bihor dăm un număr de analfabeți așa de mare, încât înspăimântăm lumea cu el. Dar ceia ce se negliă la noi cu toate că avem un considerabil capital plasat pela multele bănci românești, este chestia economică.

Noi cei din Bihor, dacă nu locuim aproape de popoare cu înflorire economică veche, cum se vede la Sași, am rămas tot la vechile cunoștințe de economie, iar la întreprinderi comerciale nici nu ne gândim. Așa apoi și din vina noastră se întâmplă că țaranul român pierde jumătate din zilele dintr'un an, în care lenevește sau își încarcă sufletul cu tot felul de păcate.

Întâmplător îmi cade îmi mână un buletin; Secția Bărlad, a „Ligei culturale“. Ceteșe o amănunțită dare de samă despre activitatea extrascolară a învățătorilor din județul Tutova.

Acolo află, că învățătorii harnici întemeiază bănci populare, biblioteci bogate, cooperative, obștii sătești,

209

pentru arendarea de pământuri, înființează coruri, învață pe oameni cum să se ocupe cu cultivarea zăvătatului, cu industria de casă cu albinăritul. În școală lucrul manual se propune în așa măsură, că aduce și foloase bănești. Și așa prin o muncă stăruitoare în locul satelor, cu casele dărăpănate, se ridică altele nouă și puternice, cu locuitori, cari tradează mult prisos de viață și îndestulare.

Școlile normale (preparandiile) din țară așa sunt întocmite, ca fitorii învățători, cari ies din ele să aibă vaste cunoștințe de industrie casnică etc.

La noi?.. Stau la poarta minții mele atâtea din nenumăratele sfaturi părintești, ce mi le împărtășea fostul meu director iubit, P. C. Sa Roman R. Ciorgariu. Totdeauna nu se uită a ne vorbi de viitoarea noastră îndatorire față de credincioșii noștri. de ridicarea lui la o stare materială mulțumitoare. Și atunci pe fața multora se furișă o rază de lumină, caldă, înviorătoare. Cine știe în clipa aceea, poate sămânța ajunsese pe pământ bun!

Și totuși de câte ori eram trimiși în grădina mare a institutului ca să ne facem serviciul de lucru, nu săvârșeau de cât o muncă de mântuială, fiind că nu știam să-i dăm importanță cuvenită. Nu! Și de multe ori nici prin minte nu ne trecea, că, odată, cea ce făceam atunci, va fi o necesitate a vremurilor și neglijarea acelei ore ne va aduce poate multă mustrare de conștiință.

Dar să revin la obiect. Ceia ce simt eu acum în clipele acestea de îngrijorare, le va fi simțind mulți dintre colegii mei de atâtea ori, în viața lor de păstor sufleteș. Nu ne vom fi pasionat mult nici odată pentru ideile, ce ne cheamau spre partea practică a vieții. Sărăcia și vremurile de grea încercare pentru poporul ce-l păstorum, sunt cei mai practici dascăli a noștri. Acești doi dascăli ne concentrează modul de gândire asupra unui lucru, care să ne aducă și nouă și poporului nostru mângăiere și răsplată de muncă. Să ne îndreptăm privirea nu numai spre ce ne aduce pământul, ci și spre munca palmelor noastre, săvârșită în timpul de iarnă; *industrializarea puterii fizice a țaranului român*. Paralel cu munca dela câmp, să dezvoltăm în țaran gustul și voia pentru industria de casă ce-i aduce cu mai puțină trudă, răsplată mai mulțumitoare.

Dar suntem noi conducătorii de acum înarmați cu toate cele de lipsă ca să tăem noauă brazdă de muncă, în ogorul nostru?

Nu! Ne găsim prea slab înarmați!

Dar dacă dela noi nu se poate multe așteptă, să creiăm alte generații cari să dea satisfacția completă de îndrumători ai credincioșilor lor. Și întru cât temelia de luminare și fericire a poporului se începe cu preoțimea și învățătorimea, să se deschidă la instituțiile noastre teologice și pedagogice cursuri sistematice pentru economia rațională, pentru industria casnică.

Ele vor încheia mai tare legătura firească între popor și conducătorii săi.

Azi poporul nu se mulțumește numai cu de ce li se spune de pe amvon și de pe băncile școlii, el așteaptă, că tot conducătorii să țese mai departe și firul de încheiere economică.

Când pentru îmbunătățirea stării lui materiale va vedea el desfășurându-se o muncă sistematică, și l-ai făcut supus credincios pentru totdeauna.

Senin.

Nr. 1831/1912.

Cursuri pentru analfabeți.

— Circulară către direcțiunile despărțimentelor Asociațiunii. —

Domnule director!

Vremurile grele în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din întunerecul neștiinței și a-l ridica în rândul neamurilor culte, conștie de menirea lor pe lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va avea o puternică cultură națională, care îl va ajuta în lupta pentru existență alături de celelalte popoare.

Condiția primă a oricărei culturi conștie e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu-și mai poate îndruma soarta pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinței de carte. Putem spune că analfabetismul e cauza la mai toate relele de cari pătimeste poporul nostru.

E timpul suprem ca toți cărturarii să se aștearnă pe muncă serioasă pentru a scăpa pe țărani de rușinea analfabetismului, care constituie o primejdie pentru însăși existența națională a poporului nostru.

În anii din urmă „Asociațiunea” și-a dat toată silința să organizeze cursuri de analfabeți. În multe părți ele au reușit și au dat rezultate îmbucurătoare. Pilda Asociațiunii a fost urmată și de Consistoarele din Sibiu și Blaj. Nădăjduim că în curând și celelalte consistoare o vor sprijini în această străduință a ei.

Asociațiunea își ține de datorință a îndemna și în acest an toate despărțimentele sale să reieze aranjarea cursurilor de analfabeți în toate comunele de pe teritoriul despărțimentelor.

În ce privește organizarea acestor cursuri să servească de îndrumare următoarele:

1. Directorii despărțimentelor să trimită această circulară domnilor preoți și învățători, invitându-i ca într-o Duminică sau sârbătoare, după terminarea slujbei, să aducă la cunoștința poporului înființarea cursului de analfabeți, explicându-le însemnătatea lui. În aceeași Duminică să înscrie pe toți țărani (bărbați și femei), cari doresc să urmeze cursuri.

Propaganda pentru înscriere să urmeze și după aceea la toate ocaziile potrivite.

2. Cursurile vor dura de regulă din Noemvrie până în Februarie. Cursurile se vor ține în fiecare săptămână, în 3—4 zile, câte 2 ore, mai ales seara. În caz când numărul celor înscriși la curs ar fi prea

mare, se vor împărți în grupuri (grupul femeilor și bărbaților sau grupul tinerilor și bătrânilor). Cursurile se vor ține în școală sau în alt local potrivit. Cheltuielile de încălzit și luminat le va suporta comuna politică sau bisericească eventual se vor acoperi dintr-o colectă făcută între cei înscriși la curs.

3. Cursurile vor fi ținute de preot sau învățător.

Se vor propune după metodele cunoscute următoarele obiecte: 1) Citirea, 2) Scrierea și Socotirea.

Pentru Citire, Asociațiunea la cerere, împarte gratuit atâtea Abecedare de I. Bota, câte are în fiecare comună. Pentru acest scop trebuie să se cunoască numărul ascultătorilor și fiecare comună să ceară cel mai atâtea abecedare de câte are lipsă. Ar fi puțin ca abecedarele să se risipească fără nici un folos.

4. La sfârșitul anului se va face un examen, în fața directorului despărțământului sau a unui membru al comitetului cercual, eventual a protopopului. Examenul va fi public și după terminarea lui se vor aranja și alte serbări (coruri, reprezentații teatrale, jocuri etc.). Cei cari au făcut progrese mai mari, vor fi distinși cu câte un premiu (de pildă un abonament la „Biblioteca populară a Asociațiunii” sau la o foaie populară).

Înainte de examen se va face din partea instructorului o listă a celor ce s-au prezentat. Lista va fi așa:

Lista

celor ce au urmat cursul de analfabeți din comuna (desp.) ținut dela 191..... până la 191.....

Nr. crt.	Numele celui ce s'a prezentat la examen.	Vârsta		Progresul general ce l-a făcut (a învățat a scrie, a citi și a socoti: pe deplin sau numai în parte)	Observări (a fost premiat? a știut carte mai înainte?)
		bărbat	femei		

Această listă, semnată de instructor și de președintele examenului, se va înainta comitetului central al Asociațiunii.

Pentru a răsplăti întru câțiva munca săvârșită, comitetul central a decis să împartă zece premii de câte 50 cor. între acei preoți și învățători, cari până la 1 mai anul 1913 vor dovedi că au instruit în scris și citit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1912/13.

Pe lângă aceste premii, despărțământele sunt rugate să împartă și alte premii, fie din averea lor, fie din donațiunile băncilor și particularilor.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între țărani neștiutori de carte interesul față de scris și citit sunt șezătorile culturale, care trebuie să se țină duminică și în sârbători. La aceste șezători să se discute cu țărani chestiunile ce-i interesează pe ei, apoi preotul sau învățătorul să le povestească întâmplările mai însemnate cetite prin gazete, să le cetească din vre-o carte bucată potrivite, să cetească chiar și câte un țaran priceput, iar tineretul să declame și să cânte diferite poezii și cântări.

Aceste șezători dau viață scrisului și cititului, pe care le învață ceice urmează cursurile de analfabeți. Poporul încetul cu încetul trebuie dedat, ca cu-

înțele lui de carte să le întrebuințeze în viața publică pentru trebuințele lui reale, căci altfel toată activitatea lui n'are nici o valoare.

Cu ocazia șezătorilor, cărturarii să explice țărânilor rostul Asociațiunii, să-i îndemne să se înscrie în lista abrii ajutători, arătându-le broșurile ce le primesc în schimbul taxei de 2 cor. și cetindu-le din aceste broșuri.

Tot cu ocazia acestor șezători să se înființeze și *comitetele de ale Asociațiunii*.

Atragem atențiunea tuturor directorilor de despărțăminte, a preoților și învățătorilor, că cursurile de analfați nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform statutelor aprobate de Guvernul țării, Asociațiunea e îndreptățită a aranja asemenea cursuri, cari țintesc promovarea culturii noastre.

Dnii Directori ai despărțămintelor, în raportul lor anual către comitetul central, să raporteze despre toate cursurile de analfați, cari s'au ținut pe teritoriul despărțămintelor, chiar și când ele nu s'ar fi ținut în cadrele Asociațiunii.

Sibiu, 23 noemvrie 1912.

Andrieu Bârseanu m. p.,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

Cronica bibliografică.

A apărut: *Dr. Avram Sădean*, „Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre” (Lucrare cetită la concertul „Aniversării centenare” a preparandiei gr. or. române din Arad, în 3(16) noemvrie 1912. Arad, Tipografia diecesană gr. or. română. Preț 60 bani.)

Atragem atențiunea publicului cetitor asupra acestei broșuri care nu conține numai o simplă conferință lucrată superficial, ci suntem obicinuiți a crede în zilele noastre, ci conține un foarte documentat fragment de studiu istoric din viața culturală a diecezei noastre aradane, lucrat cu multă abilitate de dl profesor Dr. Avram Sădean.

Concursuri.

În conformitate cu ordinul Venerabilului Consistor cu datul 11/24 decemvrie 1912 Nr. 6873/912 se repetă scrierea concursului pentru îndeplinirea parohiei de clasa a II-a din Bruznic (Marosborosznok) protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin atzicerea preotului Iuliu P. Olariu, cu termen de recuzare de 30 de zile dela prima publicare în organul oicios „Biserica și Școala”.

Beneficiul încopeiat cu parohia este:

1. Una sesiune parohială în estenziunea exprinsă în foaia catastrală, cu dreptul de pășunat.
 2. Un intravilan; cu grădină estravilană în pășunea comunei.
 3. Birul legal.
 4. Stolele legale.
 5. Intregirea dela stat, conform stărilor.
- De locuință se va îngriji însuș preotul ales, ca-

rele va suportă toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va împlini toate funcțiunile în parohie și va catehiză la școala confesională din loc, fără alta remunerațiune specială.

Dela reflectanți se pretinde ervalificațiunea recerută pentru clasa a II-a.

Recursele ajustate cu documentele prescrise și adreseate comitetului parohial din Bruznic sunt a-se trimite la P. On. oficiu protopopesc din Lipova (Lippa).

Concurenții vor avea să se prezinte pe lângă stricta observare a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii, în sf. biserică din loc, spre a-și arată desteritateea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Bruznic la 4/17 iulie 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual: *Fabriciu Manuila*.

Manuila.

1-3

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, pe lângă veteranul preot Antoniu Popoviciu din Ierșnic, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala” din Arad.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Jumătate din sesiunea parohială, constătătoare din 32 jughăre.

2. Jumătate din birul legal.

3. Jumătate din toate venitele stolare legale.

Alesul va suportă toate dările publice după beneficiul său, și va catehiză la școala noastră din Ierșnic, fără alta remunerațiune.

Parohia e de clasa a II-a.

Reflectanții sunt poștiți a-și așterne petițiile, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial din Ierșnic, pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Temes-megye), în vre-o duminică sau sârbătoare a se prezintă în sf. biserică, spre a-și arată îndemnatatea în cântare și tipic, eventual în serviciul dumazeese și în predică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sărb*, protopresbiter.

Gherasim Sărb.

1-3 gr.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. română în clasele III-VI din Alioș, tractul Lipovei, pe baza ordinului Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 7078/912 se publică din oficiu concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. una mie coroane. 2. Pentru conferință 15 coroane. 3. Pentru scripturistică 10 coroane. 4. Cvarțir în edificiul școlii, care constă din: 2 chilii, cuhnă, cămară și supraedificatele din curtea școlii. Grădina și pivnița școlii le va folosi în părți egale cu celalalt coleg al său. 5. Cvinvenalele se vor cere dela stat. Relut de lemne nu dă pentru învățător, de văruierea și curățirea locuinței învățătorului va îngriji alesul. Pentru încălzitul și curățitul sălii de învățământ se va îngriji comuna bisericască. Învățătorul ales va fi îndatorat se conducă strana dreaptă, fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursese ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial din Alioș se le înainteze în termenul fixat la oficiul protopopesc gr. or. rom. din Lipova (Lippa), având a se prezenta în careva duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Alioș spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Lipova la 12/25 decembrie 1912.

Fabriciu Manuila protopop, inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru întregirea postului de învățător (sau învățătoare) dela școala din Pădurani, tractul Belințului, se face concurs cu termen de 30 zile dela prima

publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. În bani gata 210 cor.

2. Uzufructul dela 3 jugăre pământ, după care a plăti darea 46 cor.

3. Naturalii (dela fiecare copil câte o ucuruz și câte 5 ochelari) în preț de 30 cor.

4. Pentru lemne pe jama învățatorului 40 cor.

5. Întregire dela stat 10 cor.

6. Scripturistica 10 cor.

7. Conferență 20 cor.

8. Locuință în natură, cu 2 chilii, apă caldă și intravilan lângă ea.

9. Dela temormântări, unde e poftit, câte 80 fl.

10. Turcio câte 2 coroane.

11. Curățitul și încălzitul casei de învățământ și îngrijește comuna bisericească.

12. Însul e obligat a presta serviciile cantonale și a

13. a ține școlarii cântările bisericești, fără altă

14. remunerare.

Pacifiile concursuale, instruite conform legilor

15. în vigoare, au să se adreseze comitetului parohial din

16. Pădurani, pe calea oficiului protopopesc din Belinț

17. (Belence, Temes-megy), iar reflectanții sunt poftiți

18. ca în termenul concursual, să se prezenteze în sf. bi-

19. serică din Pădurani, spre a-și arăta desteritatea în

20. cântări și tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

1—3 gr.

Amăsurat ordinului Venerabilului Consistor gr. or. rom. aradan de Nr. 7062/1912 prin aceste se publică din nou concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantonale dela școala gr. or. rom. elem. din Oci (Oles) ppresb. Halmaj cu termen 30 de zile de recurgere dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundam. în bani gata din cassele cult dela Oci și Ocișor de tot: 600 cor.

2. Lemne focali în natură 14 m.□ prețuite în 64 cor. jumătate pentru învățător $\frac{1}{2}$ pentru încălzitul saei de învățământ.

3. Spese de conferențe inv. 16 cor.

4. Scripturistica 10 cor.

5. Cvarțir bun cu 2 chilii și cuină, cămară.

6. Întregirea salarului și cvincven. conf. art. XXVII 1907 din ajutor de stat speratu ce s'a cerut din nou dar până acum din lipsă de învățător nu s'a putut obține.

Alesul învățător va fi dator să provadă cantoralul în strana dreaptă și să catehizeze elevii până la alte dispoziții.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca recursese lor ajustate conform regulamentului pentru învăț. și adresate comitetului paroh. din Oci și Ocișor să le susțearnă pe calea oficiului protopresb. al Halmagiului (Nagyhalmagy), având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în bisericile din Oci și Ocișor, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Comitetul paroh. din Oci, Ocișor.

În confelgere cu: *Cornel Lazar* ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.

